

Vztahy Severu a Jihu

Úvod do mezinárodních vztahů
2011

Chudoba a aspirace

- Od 1945 – **50 let rozvojové politiky** – růst rozdílů mezi bohatými a chudými (?)
- Dva **rozdílné přístupy** k problematice rozvoje – **ortodoxní přístup** a **kritická alternativa**.
- **Chudoba**
 - materiální aspekty by měly být zajištěny prostřednictvím **trhu a peněz** (chudý je kdokoliv mimo trh).
 - prostřednictvím **soběstačnosti a komunitně** regulovaných společných zdrojů (preference soběstačnosti místo trhu).
- Po **1945 vítězství liberálního vidění** + spojení rozvoje a hospodářského **růstu**.

Období 50. a 60. let

- **Formování IO (IMF, WB, GATT)** – rozvoj liberální světové ekonomiky...
- **Institucionalizovaný - řízený liberalismus:** (významná role nátlakových skupin), keynesiánství v AIC...
- **Rychlý hospodářský růst** všech oblastí světa – ještě rychlejší rozvoj **mezinárodního obchodu**...
- **Stabilní mezinárodní měnový systém (Bretton-Wood).**
- **Dekolonizace:** přesun pozornosti k problematice rozvoje.
- **Studená válka** a rozvoj rozvojových zemí...

Období 70.let

- **Rozpad B-W systému...**
- **Struktruální krize:**
 - **Ropné šoky, surovinové krize;**
 - **Inflace, nezaměstnanost, deficity;**
 - **Nutnost ekonomických reforem.**
- **Strategie nahrazování importů (ISI) v LDCs:**
 - **Omezení exportů komodit, industrializace, regulace MNCs;**
 - **Nepříznivý vývoj obchodní a platební bilance;**
 - **Státní dotace a subvence, rozpočtové deficity...**
- **Půjčky volných prostředků (na financování ISI)**
 - **dlužnická krize..**

Období 80.let

- Problémy vyspělých zemí:
 - Stagflace a reformy;
 - Nárůst **úrokových měr**;
 - Hospodářská **krize**;
 - Pokles cen **surovin...**
- **Neoliberální obrat + dlužnická krize**
 - Makroekonomické reformy v LDCs;
 - **Washingtonský konsenzus**(IMF a WB) – Programy strukturálního přizpůsobení.

Situace po 1990

- Prudká **diverzifikace skupiny rozvojových zemí** (rozdíl v regionech)...
- **Triumf kapitalistické globální ekonomiky...**
- **Vznik WTO** – rozšiřování pravidel světového obchodu...(Doha)
- **Emerging markets** – další vlna zemí na rozvojové trajektorii – konvergence (?)
- Alternativní **kritický přístup**: závislý růst (**HDI**); **inequality...**

Rozvojové strategie

- **Autonomní rozvoj** – ISS + ek.nacionalismus
- **Ekonomický regionalismus** – FTA a CU mezi LDCs; investment codes (proti MNC);
- **Preferenční režimy** – EBA, ACP, GSP, Lomé, EPA;
- **Formování komoditních kartelů** (OPEC, bauxit, měď);
- **Reforma mezinárodního řádu (NIEO)** – preference; pomoc; technologie; regulace MNC; směnné relace.
- **Státem podporovaný rozvoj** – průmyslové politiky, strategické sektory, konkurenceschopnost.
- **Rozvoj tažený exportem (EOS)** – kumulace kapitálu, export processing zones, superkompetitivní trhy, kulturní specifika.

Aktuální témata

- **Nárůst výkonnosti i vlivu velkých států jihu...**
- Dnes **G 20, G 4** (doplňují globální organizace WTO, WB, IMF)...
- Ztráta **iniciativy AIC** (dominance transatlantického prostoru?)...
- Liberalizace **agrárních trhů** (vs. zájmy AIC – služby, investice, duševní vlastnictví)...
- **Ochrana sociálních a pracovních práv, ochrana ŽP...**
- Snižování podílu **práce s nízkou kvalifikací**, sbližování ekonomické struktury – dynamika geografie obchodu a změny těžiště ekonomických aktivit...
- **Liberální GE vs. režimy ve prospěch velmocí...**